

Afzenders: NHRPH en BDF

p.a. FOD Sociale Zekerheid – DG Personen met een handicap

Administratief Centrum Kruidtuin – Finance Tower
Kruidtuinlaan 50, bus 150
1000 Brussel

Aan alle regeringen van België
Per mail verzonden

Ons kenmerk : CSNPH-BDF/
Datum : 16 februari 2018

Betreft: voorstel voor een *richtlijn betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake toegankelijkheidsvereisten voor producten en diensten - European Accessibility Act (EAA)*

Geachte mevrouw, geachte heer,

Als officiële vertegenwoordiger van de rechten en noden van personen met een handicap formuleert de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) adviezen en interpelleert hij de politieke actoren op het gebied van federale bevoegdheden. Meer informatie over de NHRPH vindt u op <http://ph.belgium.be/>.

De vzw Belgian Disability Forum (BDF) verenigt 17 verenigingen die de belangen van personen met een handicap behartigen en ondersteunt hun autonomie en sociale insluiting op supranationaal niveau. Meer informatie over het BDF vindt u op <http://bdf.belgium.be/nl/>.

Het Europees Parlement en de Raad hebben respectievelijk op 14 september en 7 december jongstleden een standpunt ingenomen. De dialoog kan dus beginnen. In dit verband hebben wij gisteren vernomen dat de besprekingen voor het standpunt van België van start zullen gaan bij de DGE. Er zal u, elk binnen het kader van uw respectieve bevoegdheden, gevraagd worden uw mening te geven over het kader en de draagwijdte van dit ontwerp van richtlijn.

Het BDF en de NHRPH volgen van bij het begin de ontwikkeling van dit voorstel van richtlijn.

Toen de tekst op Europees niveau besproken werd, heeft het BDF de regeringen van België en de Belgische Europese parlementsleden herhaaldelijk gewezen op het belang van de tekst om de belangen van personen met een handicap, maar ook van alle Belgische burgers en bedrijven te dienen.

Het doel van deze tekst is tweeledig: enerzijds de interne markt versterken door het vrije verkeer van toegankelijke producten en diensten te bevorderen; anderzijds vooruitgang boeken bij de uitvoering van het *Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap* (geratificeerd door België, maar ook door de Europese Unie zelf), en concreet gestalte geven aan de Europese strategie 2010 - 2020 ten behoeve van personen met een handicap.

Het voorstel van richtlijn beoogde het uitwerken van een gemeenschappelijke definitie en een gemeenschappelijk uitvoeringskader op EU-niveau voor de toegankelijkheidsvereisten voor bepaalde producten en diensten (analyse van de noden van de personen en de gevolgen voor de ondersteunende bedrijven).

Deze tekst was bedoeld om de huidige versnippering inzake toegankelijkheidsvereisten op de nationale markten te verhelpen. Door de versnippering kunnen de beginselen van vrij verkeer van goederen en diensten, maar ook de beginselen van eerlijke concurrentie tussen EU-landen immers niet correct toegepast worden. Erger nog, de huidige deregulering verzwakt onze bedrijven.

Het standpunt dat de Raad op 7 december jongstleden ingenomen heeft, heeft het kader van de EAA verkleind (in vergelijking met het oorspronkelijke voorstel van de Commissie) en zal bijgevolg de impact en doeltreffendheid ervan onvermijdelijk verminderen. Wij willen wijzen op de zwakke punten van de aangenomen tekst:

- Overheidsopdrachten: een van de grootste tekortkomingen in het standpunt van de Raad is de schrapping van de verwijzing naar "andere akten van de Unie", met name de richtlijn inzake overheidsopdrachten, de structuurfondsen van de EU en de trans-Europese netwerken (TEN-V).
- Gebouwde omgeving: wij betreuren ten eerste dat elke bepaling met betrekking tot de toegankelijkheid van de gebouwde omgeving geschrapt is, hoewel dit een essentiële voorwaarde voor toegang tot producten en diensten is. Dit is een zeer onlogische benadering van de vraag. Een automatisch loket moet bijvoorbeeld toegankelijk zijn, maar het gebouw waarin de bank zich bevindt, mag ontoegankelijk blijven.
- Micro-ondernemingen: wij betreuren dat deze algemene vrijstelling toegekend werd aan alle dienstverlenende ondernemingen met minder dan tien werknemers. Nu hoeven zij hun producten of diensten niet toegankelijk te maken en de autoriteiten ook niet te laten weten of zij gebruik maken van deze vrijstelling.
- Vervoersdiensten: werden strikt beperkt tot bepaalde onderdelen van de dienstverlening (websites, mobiele toepassingen, elektronische ticketverkoop enzovoort, maar niet de toegankelijkheid van voertuigen of stations). Ook als definitie werden zij beperkt, aangezien de definities van de passagiersrechtenverordening gebruikt werden. Dit betekent dat stedelijk vervoer (metro's, trams, stadsbussen, lightrail enzovoort) en bepaalde lokale en regionale spoorwegdiensten volledig van de akte uitgesloten zijn.
- Zelfbedieningsterminals: de tekst van de Raad bevat drie belangrijke veranderingen:

1. de beperking van het toepassingsgebied die enkel slaat op de zelfbedieningsterminals die betrekking hebben op de diensten in de CEA's;
  2. het achterpoortje in artikel 12, waardoor marktdeelnemers ontoegankelijke terminals kunnen blijven installeren indien deze een of meer toegankelijke terminals bevatten;
  3. de zeer lange overgangperiode van 20 jaar valt economisch of praktisch gezien niet te rechtvaardigen en zou de vooruitgang belemmeren.
- Audiovisuele mediadiensten (AVMS): het is evenzeer betreurenswaardig dat de AVMS volledig van het toepassingsgebied van de wet uitgesloten werden. Dit betekent immers dat de EU-landen de toegankelijkheid van televisieprogramma's en andere audiovisuele inhoud niet geharmoniseerd zullen aanpakken. De toegang tot films, televisieseries, documentaires enzovoort zal dus, afhankelijk van het land en de distributeur, verschillen voor personen met een handicap omdat er geen toegankelijkheidsvereisten voor diensten als ondertiteling voor doven en slechthorenden zijn.
  - Elektronische communicatie en nooddiensten: het standpunt van de Raad voorziet weliswaar in toegankelijke elektronische communicatie en noodcommunicatie, maar deze zullen niet bereikt worden zonder de noodzakelijke vereisten voor de aangewezen noodcentra (PSAP: public safety answer points).

Om de volgende redenen hopen wij op een benadering van het oorspronkelijke voorstel van de Commissie.

Het oorspronkelijke voorstel van richtlijn:

- is een **duidelijk instrument** om de interne markt te doen groeien:
  - het zou betrekking hebben op de grijze zones die niet onder de sectorale teksten vallen; het schept geen nieuwe verplichtingen, maar zorgt er enkel voor dat de omgeving conform gemaakt kan worden – zoals bepaald bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap dat België geratificeerd heeft – en dat er minder uitsluitingen zijn;
  - het moet gezien worden als een tekst die beginselen, richtsnoeren en standaarden vastlegt, maar het is niet de taak van de EU om zich bezig te houden met de technische details (behalve uitzonderingen indien een minimum aan harmonisatie niet mogelijk is);
  - het voorziet in minimumregels waarvoor de bedrijven vragende partij zijn (cf. situatie in de Verenigde Staten en Zweden, waar ontwerpers en verenigingen van gebruikers van personen met een handicap samenwerken);
  - op basis van de huidige vermeldingen in een bestek 'toegankelijkheid' kan de ontwerper niet weten wat van hem verwacht wordt. Wordt bijvoorbeeld bepaald dat 'het gebruik tegen schokken moet beschermen', dan kan de ontwerpen op basis van dergelijke objectieve formulering niet bepalen waarvoor hij moet zorgen om dit te bereiken; er moet gezegd worden "wat gedaan wordt", "hoe", ... En de maatregelen en beperkingen moeten aanvaardbaar zijn, anders weet de ontwerper niet

wat hij moet doen. De industrie kan niets doen zonder specificaties. Er zijn standaarden nodig.

- is een middel om de kmo's nieuw leven in te blazen: een eenvoudig te gebruiken product vergroot het marktaandeel van een bedrijf;
- draagt bij tot een **duurzame en inclusieve ontwikkeling**;
- zal creativiteit niet belemmeren, maar ontwikkelen;
- het maakt het mogelijk de huidige ondersteunende technologieën in te ruilen voor 'technologische mainstreaming': ondersteunende technologieën worden geïntegreerd in de technologie in het algemeen; het verbetert de levenskwaliteit voor specifieke groepen en vergemakkelijkt het gebruik voor iedereen (bijv. iPad-pictogram voor autisten, spraaksynthese voor blinden enzovoort).

Er is nood aan een wetgeving die ervoor zorgt dat toegankelijkheid een **aandachtspunt voor alle bedrijven** wordt, en niet alleen van wie zich bezighoudt met de noden van personen met een handicap. Handicap is een eigenschap als een ander.

In feite wordt iedere dag gebruik gemaakt van goederen en diensten die oorspronkelijk voor personen met een handicap ontwikkeld werden (cf. lagevloerbus). Toegankelijkheid vergemakkelijkt het gebruik van goederen en diensten voor iedereen. Dergelijke aanpak maakt het mogelijk de uitdagingen van de vergrijzing het hoofd te bieden, **tegen geringere kosten voor de maatschappij**: de personen blijven langer autonoom, en de sociale kosten voor collectieve bijstand zijn lager.

De vraag is hoe deze aanpak uitgebreid kan worden tot alle bedrijven, ongeacht de omvang ervan. Het is een discussie waarbij ondernemers bang zijn dat de regels hun creativiteit zullen verstikken, maar tegelijkertijd **nood hebben aan minimumnormen** om zich op de markt te kunnen doen gelden. De regels moeten flexibel genoeg zijn om creativiteit te bevorderen.

Wij hoeven het wiel niet opnieuw uit te vinden: **de technologieën bestaan**. Voor toegankelijkheid volstaan vaak kleine budgetten. Er is een markt, maar deze moet ondersteund worden. De richtlijn wordt het antwoord op de schakel die ontbrak in de keten: bewustmaking, de markt, en nu de rechtshandeling.

Toegankelijkheid wordt een keuze voor kwaliteit en kansen; een economische kans die wij niet mogen missen. Bovendien mogen mensenrechten niet afgewogen worden tegen economische overwegingen.

ICT is volop in ontwikkeling en het internet van de dingen zal niet-toegankelijke domeinen toegankelijk maken.

Wij denken dat het voorstel van richtlijn een **absoluut noodzakelijk** instrument is, omdat het zal bijdragen tot de harmonisatie van de criteria en dus tot de ontwikkeling van de markten, die thans heel gesegmenteerd zijn. Wij hoeven u niet uit te leggen dat onze kmo's in deze economisch onzekere tijden meer dan ooit moeten investeren in **nieuwe niches en hun markten moeten uitbreiden**. Het voorstel biedt grote mogelijkheden om de transparantie, duidelijkheid en samenhang van de interne markt te versterken voor marktdeelnemers, o.a. de fabrikanten en dienstverleners, en tegelijk de prijs van in de EU toegankelijke goederen en diensten te verlagen.

Thans kopen tienduizenden personen met een handicap of zieken geen smartphone, nemen zij de trein niet, boeken zij geen vakantie, ... Gewoonweg omdat het communicatiemiddel, de ticketverkoop of de aangeboden activiteiten **niet aan hun noden aangepast zijn**. Dit betekent een **financiële aderlating voor onze bedrijven** aangezien zij zich zowel binnen als buiten België afsnijden van een markt.

Er wordt vaak ook geopperd dat aanpassingen om goederen of diensten toegankelijk te maken kosten met zich brengen voor de ontwerper. **Uit talrijke studies** blijkt evenwel dat deze kosten zeer laag zijn in vergelijking met de totaalwaarde van de goederen of diensten. En nog lager indien de aanpassing van in de ontwerpfase uitgedacht wordt, of volledig overgenomen wordt door de potentiële gebruikers tot wie het gericht is. Door de **vergrijzing** zullen naar verwachting ongeveer 120 miljoen personen in de EU tegen 2020 een meervoudige of minder ernstige handicap hebben. Bovendien zijn goederen of diensten die toegankelijk zijn voor een persoon met een handicap, gemakkelijk te gebruiken door de hele bevolking. Voorbeelden als een hellend vlak in plaats van een trap, leesbare tekens op een verpakking of een gebruikershandleiding in 'gemakkelijk leesbare' taal spreken voor zich.

Wij begrijpen dat het een uitdaging is om deze richtlijn aan te nemen, maar weet dat in België en Europa duizenden personen met een handicap op deze tekst zitten te wachten om een heel eenvoudige en concrete reden: om gebruik te kunnen maken van goederen en diensten die hun leven gemakkelijker maken en in hun dagelijks leven deel te kunnen nemen aan de samenleving.

In België en Europa zijn er **verenigingen die perfect weten wat personen met een handicap nodig hebben**. Zij kunnen de industrie informeren over en **met de industrie werk maken van** de reële noden van de personen met een handicap. Zij beschikken ook over de expertise van het bedrijfsleven omdat zij regelmatig met bedrijven werken aan concrete toegankelijkheidsprojecten. Zo kunnen zij meten wat een 'onevenredige belasting' is, zeggen hoeveel het invoeren van toegankelijkheidsvereisten kost enzovoort ... Wij kunnen u deze verenigingen uiteraard aanbevelen om klaarheid te scheppen in uw denkoefening en werkzaamheden, u te helpen de uitdagingen voor personen met een handicap volledig te begrijpen, en de tekst op vergaderingen te verdedigen.

Tot slot vragen wij u

- te erkennen dat er echt een grote vraag is naar toegankelijke producten en diensten en dat het aantal burgers met een handicap of een functionele beperking gezien de vergrijzing in de Europese Unie aanzienlijk zal toenemen;
- dit voorstel van akte inzake toegankelijkheid te beschouwen als een goed voorbeeld van Europese wetgeving die tot doel heeft de interne markt in staat te stellen de belangen van zowel burgers als bedrijven te dienen; de tekst boet aan kracht in wanneer bevoegdheidsgebieden uit de tekst geschrapt worden; het is wenselijk de tekst van het oorspronkelijke voorstel zo veel mogelijk te benaderen;
- te pleiten voor het invoeren van een Europees toegankelijkheidslabel voor producten en diensten waarmee de richtlijn gemakkelijker uitgevoerd zou kunnen worden;
- de inhoud en reikwijdte van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap na te leven, dat België in 2009 geratificeerd heeft en dat in artikel 9 over de toegankelijkheid van goederen en diensten voor personen met een

handicap beschikt en in artikel 4.3 over de betrokkenheid van de verenigingen die de rechten van personen met een handicap in uw denkoefeningen en besluitvorming verdedigen.

Voor meer informatie kan u bij ons terecht.

Wij wensen u veel succes met uw werk.

Namens de NHRPH
De Voorzitster:

Gisèle MARLIÈRE

Namens het BDF
De Voorzitter:

Pierre GYSELINCK